

PLAN
ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

MĄTOWY WIELKIE

GMINA MIŁORADZ

czerwiec 2009r.

Spis treści:

1. Wstęp.....	3
2. Ogólna charakterystyka miejscowości.....	4
3. Inwentaryzacja zasobów miejscowości	7
4. Mocne i słabe strony miejscowości	13
5. Opis planowanych zadań.....	13

1. Wstęp

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich stanowi kluczowe wyzwanie dla Polski w okresie integracji z Unią Europejską. Zasadniczym celem jest wzmocnienie działań służących zmniejszaniu dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 - 2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”.

Celem działania „Odnowa i rozwój wsi” jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Działanie umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej. W ramach działania pomocą finansową zostaną objęte projekty dotyczące:

- budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
  - pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
  - służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
- kształtowania obszaru przestrzeni publicznej;
- budowy, remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych;
- zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne;
- odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci;

- kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Praca nad przygotowywaniem Planu wsparta została konsultacjami z mieszkańcami sołectwa Mątowy Wielkie, przeprowadzonymi za pośrednictwem Rady Gminy i Rady Sołeckiej. Wszystkie zadania zawarte w tym planie zostały wypracowane podczas zebrania wiejskiego z mieszkańcami sołectwa. Plan Odnowy Miejscowości Mątowy Wielkie jest dokumentem otwartym, a zapisane w nim zadania będą aktualizowane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych jak i zewnętrznych, pojawiających się nowych możliwości oraz zmiany hierarchii priorytetów przyjętych przez Radę Gminy Miłoradz. Uwzględniane będą również nowe potrzeby zgłaszane przez radnych, grupy mieszkańców, organizacje pozarządowe oraz sektor publiczny i prywatny.

2. Ogólna charakterystyka miejscowości

Położenie geograficzne

Gmina Miłoradz leży w zachodniej części powiatu malborskiego, w środkowowschodnim rejonie województwa pomorskiego na obszarze Żuław Malborskich, w rozwidleniu rzeki Wisły i Nogatu. Jest jedną z sześciu gmin powiatu malborskiego.

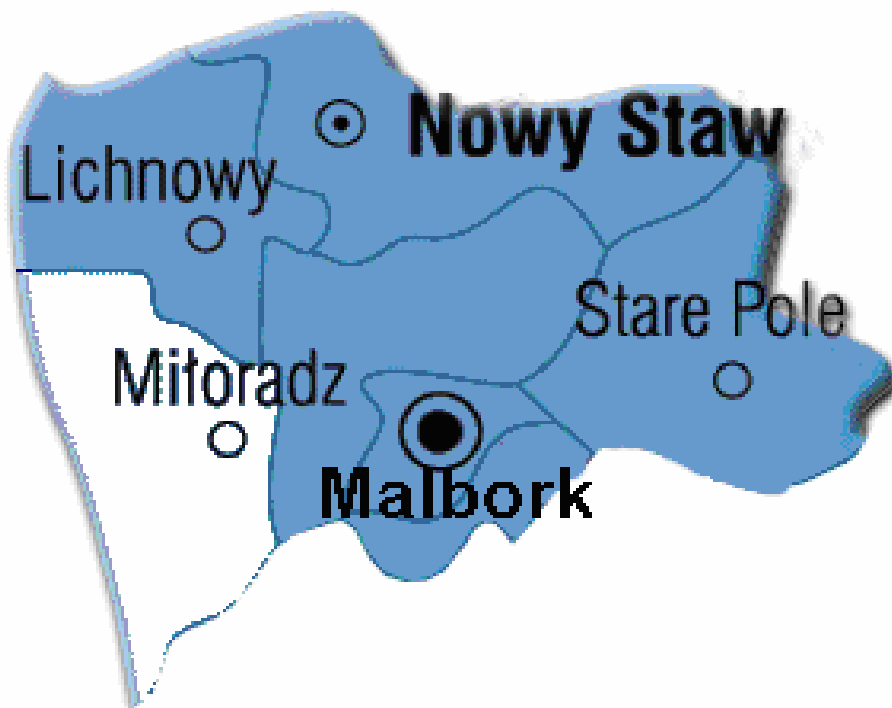
W skład Gminy Miłoradz wchodzi następujące sołectwa: Bystrze, Gnojewo, Kończewice, Mątowy Małe, Mątowy Wielkie, Miłoradz, Pogorzała Wieś, Stara Kościelnica i Stara Wisła.

Gmina Miłoradz graniczy z gminą Lichnowy i Gminą Malbork (w obrębie powiatu malborskiego) oraz gminami powiatu tczewskiego i sztumskiego.

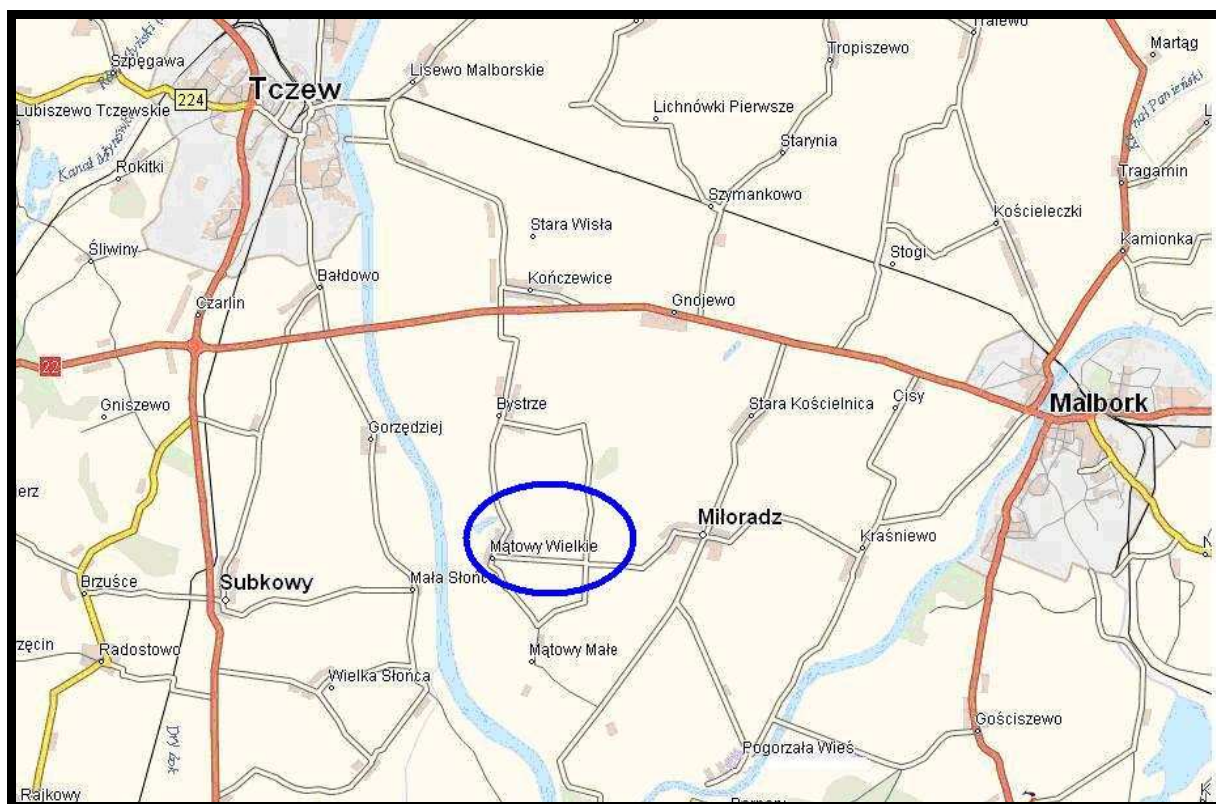
Mątowy Wielkie położone są nad Wisłą w odległości 12 km (w linii powietrznej) na południowy zachód od Malborka w zachodniej części Gminy Miłoradz.

Położenie	54° 00' 38" N 18° 51' 12" E
-----------	--

Rysunek nr 1. Gmina Miłoradz na tle powiatu malborskiego.

Rysunek nr 2. Lokalizacja sołectwa Mątowy Wielkie

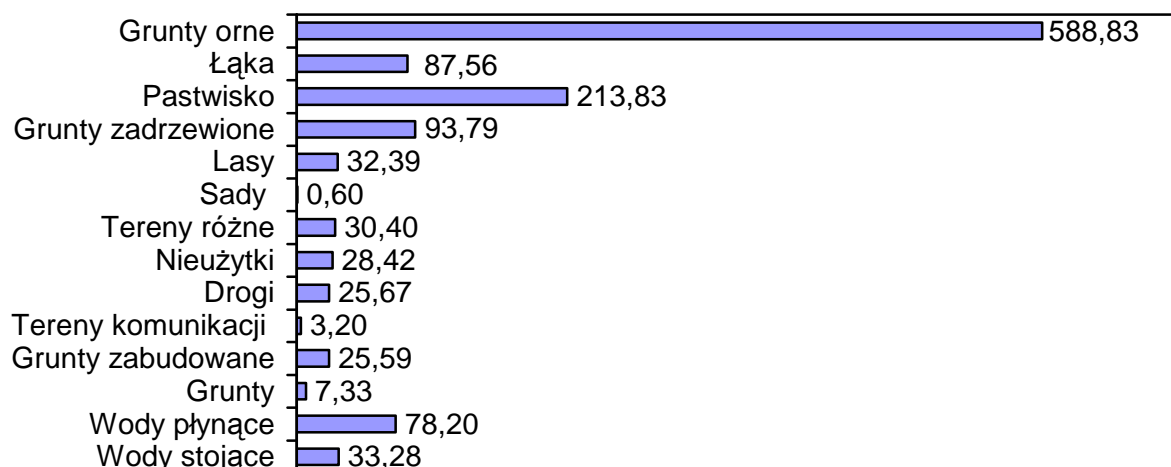

Powierzchnia

Powierzchnia sołectwa Mątowy Wielkie wynosi 1266,44 ha, co stanowi niespełna 14% całkowitej powierzchni Gminy Miłoradz, czyniąc je drugim pod względem wielkości sołectwem w gminie.

Zestawienie powierzchni użytków zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres nr 1. Zestawienie głównych powierzchni użytków sołectwa Mątowy Wielkie (w ha).

Liczba ludności

Według stanu na dzień 31.12.2008r. sołectwo Mątowy Wielkie zamieszkuje 330 osób - 163 kobiet, co stanowi 49,4% ogólnej liczby mieszkańców sołectwa i 167 mężczyzn, których liczba stanowi 50,6% ogólnej liczby mieszkańców sołectwa.

Liczba mieszkańców sołectwa Mątowy Wielkie stanowi 9,5% ogólnej liczby mieszkańców Gminy Miłoradz.

Historia miejscowości

W 1321 r. Krzyżacy założyli wieś na prawie chełmińskim, do której sprowadzono niemieckich osadników. Dziewiętnaście lat później, czyli w roku 1340 zbudowano kościół, a w 1383 r. erygowano parafię. W roku tym Wielki Mistrz Konrad Zollner wystawił Mątowom przywilej znany z przekazów źródłowych.

Na początku XVI w. wieś posiadała 51 włók z czego, 5 sołeckich i 4 plebańskie. Istniały również dwie karczmy, 2 rybitwów, którzy ławiali na Wiśle.

Mątowy Wielkie mają w dokumentach archiwalnych różne nazwy, a co zatym idzie i pisownię. Pojawiają się chociażby: Mątwy, Muntowy, Villa Montaż i wreszcie Mątowy. Nazwa wsi wywodzi się od Staropruskiego imienia MONTE. We wczesnym średniowieczu Prusowie i Słowiańscy mieszkańcy Pomorza żyli obok siebie na terenach pogranicznych. Ślady osadnictwa sięgają okresu wpływów rzymskich.

Wieś położona w pobliżu Wisły, była często niszczone przez powodzie. Jedną z nich zabrała południową nazwę ceglanoego kościoła, jest to obecnie świątynia dwunawowa o nieco zachwianej proporcji wnętrza. We wsi urodziła się błogosławiona Dorota Schwartz, wysławiona męczeńską śmiercią w zamurowanej celi katedry kwidzyńskiej. Wiejski kościół jest jednym z kilku miejsc kultu błogosławionej Doroty.

Przestrzenna struktura miejscowości:

Układ południkowy. Zróżnicowany wariant ruralistyczny: częściowo układ ulicówki, wieś folwarczna. Ochronie konserwatorskiej podlega historyczny układ wielodrożny - sakowy.

Zabytkowa architektura reprezentowana jest m.in. przez gotycki kościół, kostnicę murowaną z cegły, kapliczkę przydrożną cegły, cmentarz katolicki.

3. Inwentaryzacja zasobów miejscowości.

Zasoby – to wszelkie elementy materialne i niematerialne wsi i otaczającego ją obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie bądź w przyszłości w budowaniu bądź realizacji publicznych bądź prywatnych przedsięwzięć odnowy wsi.

Rodzaj zasobu	Brak	Jest o znaczeniu małym	Jest o znaczeniu średnim	Jest o znaczeniu dużym
Środowisko przyrodnicze				
walory krajobrazu				X
walory przyrodnicze				X
wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)				X
gleby				X
kopaliny			X	

Rodzaj zasobu	Brak	Jest o znaczeniu małym	Jest o znaczeniu średnim	Jest o znaczeniu dużym
Środowisko kulturowe walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe walory zagospodarowania przestrzennego zabytki zespoły artystyczne	X	X	X	X
Dziedzictwo religijne i historyczne miejsca, osoby i przedmioty kultu święta, odpusty, pielgrzymki tradycje, obrzędy, gwara legendy, podania i fakty historyczne ważne postacie historyczne specyficzne nazwy	X	X		X
Obiekty i tereny działki pod zabudowę mieszkaniową działki pod domy letniskowe działki pod zakłady usługowe i przemysł pustostany mieszkaniowe, magazynowe i po przemysłowe tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (spichlerze, kuźnie, młyny) place i miejsca publicznych spotkań miejsca spotkań i rekreacji	X	X		X
Gospodarka, rolnictwo specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe) znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne	X			X

Rodzaj zasobu	Brak	Jest o znaczeniu małym	Jest o znaczeniu średnim	Jest o znaczeniu dużym
Sąsiedzi i przyjezdni korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna) ruch tranzytowy przyjezdni stali i sezonowi	X			X X
Instytucje placówki opieki społecznej szkoły Dom kultury Inne	X X	X		X
Ludzie, organizacje społeczne OSP KGW Stowarzyszenia Darczyńcy i sponsorzy		X		X X X

Cechy wyróżniające, jakie posiada sołectwo Mątowy Wielkie, to:

- Sanktuarium błogosławionej Doroty.
- Położenie bezpośrednio przy Wiśle.
- Piękny krajobraz.

Informacje dodatkowe:

- a) W Mątowach Wielkich znajduje się Obszar NATURA 2000, który obejmuje obszar pomiędzy rzeką Wisłą a wałem rzeki o pow. ok. 120 ha
- b) Obiekty i tereny: W miejscowości znajdują się tereny zieleni o powierzchni ok. 1000 m²
- c) Infrastruktura techniczna:
  - Energia dostarczana jest przez sieć energetyczną
  - Woda dostarczana jest dzięki ujęciu wody w Mątowach Wielkich, którym zarządza Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Miłoradzu
  - Dostarczanie ciepła do gospodarstw domowych ma charakter indywidualny - węglowe.

- Ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych
- Odpady stałe wywożone są przez firmy zajmujące się utylizacją odpadów stałych.

d) Gospodarka i rolnictwo - Na terenie sołectwa funkcjonuje Prywatny Zakład Rolny Delta-Agro oraz indywidualne gospodarstwa rolne. Mieszkańcy sołectwa utrzymują się z indywidualnych gospodarstw lub też podejmując pracę w pobliskich miastach.

Dziedzictwo kulturowe - obiekty zabytkowe:

NR	OBIEKT	RODZAJ UŻYTKOWANIA	WŁASNOŚĆ	MATERIAŁ ŚCIAN	DATOWANIE	DAT OD	DAT DO	STAN ZACHOWANIA	REJESTR ZABYTKÓW
	kościół parafialny pw. św. Apostołów Piotra i Pawła	kultowe	wyznaniowa	ceglane	ok. 1340, wieża 1741;	1300	1400	dobry	rejestr zabytków województwa pomorskiego nr 284; dawny rejestr zabytków województwa gdańskiego nr 203, wpis 1962-02-27;
	magazyn sprzętów kościelnych	kultowe	wyznaniowa	ceglane	1916	1900	1925	dobry	
	cmentarz przykościelny	kultowe	wyznaniowa	nie dotyczy	XIV-XXI w.	1300	2000	dobry	
74	plebania	mieszkalne	wyznaniowa	ceglane	1905	1900	1925	zaniedbany	
74	plebania-budynek gospodarczy	pomocnicze	wyznaniowa	mieszane	1916	1900	1925	zaniedbany	
10	dom mieszkalny/mleczarnia	mieszkalne	prywatna	ceglane	ok. 1900	1900	1925	zaniedbany	
16a	dom mieszkalny	mieszkalne	prywatna	drewniane	ok. 1875	1875	1900	zły	
17	obora-ruina	nie użytkowany	prywatna	ceglane	ok. 1900	1900	1925	bardzo zły	
19	dom mieszkalny	mieszkalne	prywatna	ceglane	ok. 1900	1900	1925	dobry	
27	dom mieszkalny	mieszkalne	prywatna	mieszane	ok. 1880	1875	1900	dobry	
27	budynek gospodarczy	rolnictwo	prywatna	ceglane	ok. 1900	1900	1925	zaniedbany	
31	dom mieszkalny	pomocnicze	prywatna	ceglane	ok. 1900	1900	1925	dobry	
31	budynek gospodarczy	pomocnicze	prywatna	mieszane	ok. 1900	1900	1925	dobry	
33/35	dom mieszkalny	mieszkalne	prywatna	ceglane	ok. 1900	1900	1925	zaniedbany	
33/35	obora	rolnictwo	prywatna	ceglane	ok. 1890	1875	1900	bardzo zły	
37/39	dom mieszkalny	mieszkalne	prywatna	drewniane	ok. 1880	1875	1900	zaniedbany	
37/39	budynek gospodarczy-stajnia	rolnictwo	prywatna	ceglane	ok. 1900, 1924	1900	1925	dobry	
37/39	budynek gospodarczy-obora	rolnictwo	prywatna	ceglane	ok. 1900	1900	1925	zły	
37/39	brama główna	rolnictwo	prywatna	ceglane	ok. 1900	1900	1925	bardzo zły	

44	dom mieszkalny	mieszkalne	prywatna	drewniane	ok. 1930	1925	1950	dobry	
56a/b	dom mieszkalny	mieszkalne	prywatna	ceglane	ok. 1920	1900	1925	dobry	
56a/b	brama główna	rolnictwo	prywatna	ceglane	ok. 1900	1900	1925	zły	
50	spichlerz/dom mieszkalny	rolnictwo	prywatna	ceglane	ok. 1900, rozbudowa o dom ok. 1930?	1900	1925	zaniedbany	
56a/b	budynek gospodarczy	pomocnicze	prywatna	mieszane	ok. 1900	1900	1925	zaniedbany	
55	dom mieszkalny	mieszkalne	prywatna	ceglane	ok. 1915	1900	1925	dobry	
60	szkoła	mieszkalne	prywatna	ceglane	ok. 1890	1875	1900	dobry	
60	szkoła-budynek gospodarczy	pomocnicze	prywatna	ceglane	ok. 1890	1875	1900	dobry	
60	szkoła-bramka główna	mieszkalne	prywatna	ceglane	ok. 1890	1875	1900	zaniedbany	
64b	dom mieszkalny	nie użytkowany	prywatna	drewniane	ok. 1880	1875	1900	bardzo zły	
82	chałupa	mieszkalne	prywatna	mieszane	k. 18 w.	1775	1800	dobry	
84	dom mieszkalny	mieszkalne	prywatna	ceglane	1936	1925	1950	dobry	
86	dom mieszkalny	mieszkalne	prywatna	mieszane	ok. 1860?	1850	1875	dobry	
9	dom mieszkalny	mieszkalne	prywatna	ceglane	ok. 1915	1900	1925	dobry	
	kapliczka przydrożna	kultowe	nieustalona	ceglane	ok. 1900	1900	1925	dobry	

4. Mocne i słabe strony miejscowości

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> • Sanktuarium bł. Doroty • Duże walory krajobrazowe • Dobre położenie (bliskość drogi krajowej nr 1 i 22) • Cisza • Mikroklimat	<ul style="list-style-type: none"> • Brak integracji • Zanieczyszczone środowisko • Zła komunikacja transportowa
Szanse:	Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwanie środków finansowych na działania wewnątrzsołectkie • Rozwój dzieci i młodzieży • Ciekawsze spędzanie czasu	<ul style="list-style-type: none"> • Pogarszająca się sytuacja rolnictwa • Emigracja ludności • Zanieczyszczone środowisko

5. Opis planowanych zadań

Priorytet I:

Nazwa: Budowa kanalizacji sanitarnej

Cel:

Zasadniczym celem inwestycji jest kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie sołectwa. Realizacja inwestycji przyczyni się do osiągnięcia polskich oraz europejskich standardów i norm jakościowych, a tym samym znaczącej poprawy ochrony środowiska naturalnego i jakości życia na obszarze naszej gminy.

Ekologiczne cele projektu:

1. Zabezpieczenie wód podziemnych przed przedostawaniem się do nich zanieczyszczeń dzięki budowie kanalizacji sanitarnej.
2. Poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez zmniejszenie ilości zrzutów nie oczyszczonych ścieków.
3. Ekologiczne zagospodarowanie osadów ściekowych.

Spółeczne cele projektu:

1. Poprawa warunków życia i zdrowia mieszkańców poprzez budowę kanalizacji sanitarnej (odizolowanie społeczeństwa od przypadkowych kontaktów ze ściekami komunalnymi, co skutkuje podwyższeniem bezpieczeństwa mikrobiologicznego i epidemiologicznego) oraz zmniejszenie uciążliwości związanych z eksploatacją oczyszczalni ścieków (hermetyzacja urządzeń, zagospodarowanie osadów).
2. Zwiększenie atrakcyjności Małków Wielkich, zwłaszcza z punktu widzenia przyszłych inwestorów branży budownictwa, usług i turystyki.

Przeznaczenie: Kanalizacja sanitarna służyć będzie wszystkim mieszkańcom sołectwa Mątowy Wielkie, którzy obecnie odprowadzają ścieki w postaci zbiorników bezodpływowych.

Realizacja: 2010-2013r.

Planowana kwota: 3.500.000 zł

Źródło finansowania: Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, wkład mieszkańców, Gmina Miłoradz

Priorytet II:

Nazwa: Remont i doposażenie świetlicy wiejskiej w sołectwie Mątowy Wielkie

Cel:

Projekt wpisuje się w ramy priorytetowego dla gminy zadania, które polega na: stworzeniu w każdym sołectwie miejsca integracji społecznej, poprzez remonty i doposażenie świetlic (w sołectwach, w których funkcjonują) oraz postawienie obiektów pełniących podobne funkcje (w sołectwach pozbawionych świetlic).

Cele szczegółowe:

- ✓ stworzenie miejsca integracji społecznej,
- ✓ podniesienie jakości życia mieszkańców wsi,
- ✓ zmiana postawy mieszkańców – poczucie współodpowiedzialności,
- ✓ stworzenie miejsca czynnej rekreacji i wypoczynku,
- ✓ zwiększenie bezpieczeństwa i higieny spędzania czasu wolnego,
- ✓ zwiększenie estetyki wsi,
- ✓ wspomoczenie profilaktyki zachowań dewastacyjnych młodzieży,
- ✓ stworzenie oferty atrakcji dla turystów i przyjezdnych,

Przeznaczenie: powstanie obiektu spełniać ma ważną rolę, jaką jest miejsce spotkań dla mieszkańców. Obecnie w sołectwie Mątowy Wielkie znajduje się świetlica. Wymaga ona szeregu prac remontowych, dzięki czemu spędzanie czasu w tym miejscu będzie przyjemniejsze. Świetlica stanie się miejscem, w którym mieszkańcy będą mogli się spotkać i decydować o wspólnych działaniach we wsi.

Realizacja: 2009r.

Planowana kwota: ok. 60.000 zł

Źródło finansowania: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, działanie "Odnowa i rozwój wsi", udział mieszkańców, wkład własny

Remont świetlicy jest jednym z elementów projektu obejmującego 9 sołectw Gminy Miłoradz, w ramach którego dokonane zostaną remonty i doposażenie świetlic wiejskich w sześciu sołectwach, natomiast w pozostałych trzech sołectwach, w których nie ma świetlic oraz żadnych innych miejsc spotkań powstaną kryte drewniane wiaty o pow. ok. 35 m², które w zastępstwie świetlic będą pełniły miejsce spotkań dla mieszkańców.

Priorytet III:

Nazwa: Zagospodarowanie terenu przy jeziorze

Cel: Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowania dziedzictwa kulturowego, poprzez:

Zagospodarowanie terenu przy jeziorze.

Przeznaczenie: Obiekt przeznaczony do użytku dla lokalnej społeczności, w szczególności dzieci i młodzieży, służący rozwojowi kulturalnemu, integracji mieszkańców, rozwojowi zainteresowań itp., jak i turystów.

Powstałe miejsce wykorzystane będzie również do organizowania spotkań rodzin katolickich.

Realizacja: 2010-2013r.

Planowana kwota: ok. 200.000 zł

Źródło finansowania: Środki unijne, sponsorzy, udział mieszkańców.

Priorytet IV

Nazwa: Wykonanie sieci gazowej z przyłączami

Cele:

- poprawa warunków życia mieszkańców
- aktywizacja działalności gospodarczej
- kompleksowa rozbudowa infrastruktury technicznej
- wysoki poziom usług społecznych

- aktywna ochrona środowiska naturalnego poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń
- stworzenie warunków dla rozwoju budownictwa

Przeznaczenie: Z sieci gazowej korzystać będą przede wszystkim obecni mieszkańcy miejscowości, jak również nowi mieszkańcy zarówno w celach prywatnych, jak i w celu świadczenia różnego typu usług.

Realizacja: 2015-2016r.

Planowana kwota: 2.000.000 zł

Źródło finansowania: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, inne środki unijne, sponsorzy, udział mieszkańców.